

VI. évfolyam, 2. szám, 2014

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő

VI. évfolyam, 2. szám, 2014

2014. június 30.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Bojtárné Lukácsik Mónika

lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya

Piaci Információs Osztály

Statisztikai Osztály

Pénzügypolitikai Osztály

Élelmiszerlánc Elemzési Osztály

Vállalkozáselemzési Osztály

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató: Dr. Kapronczai István

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 217-7037

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....3

Az AKI Adatelemzési Munkacsoportjának közreműködése a „Komplex mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer” kialakításában.....3

A mezőgazdasági vállalkozások 2013. évi előzetes eredményei tesztüzemi adatok alapján.....4

A tavaszi mezőgazdasági munkák alakulása 2014. május 19-ig.....6

2013. évi tőgazdasági és intenzív üzemi haltermelés.....7

Állatvágások a hazai vágóhidakon.....8

Termelői és feldolgozó értékesítési árak.....8

Külkereskedelem.....13

A műtrágya értékesítés alakulása 2014 I. negyedévében14

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete.....15

II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....16

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból.....20

Strukturalista Changes in Polish and Hungarian Agriculture since EU Accession: Lessons Learned and Implications for the Design of Future Agricultural Policies.....20

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2013.....20

Az Európai Unió és a nemzeti élelmiszer-minőségrendszerek és védjegyek helyzete Magyarországon.....21

Rejtett gazdaság a magyarországi élelmiszer-termelésben.....22

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....23

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

Az AKI Adatelemzési Munkacsoportjának közreműködése a „Komplex mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer” kialakításában

A „Komplex mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer” (a továbbiakban: MKR) című, EKOP 1.1.12. azonosítószámú, 1 250 000 000 forint összegű kiemelt projekt célja a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: Mkk. törvény) által létrehozott egységes, a kockázatközösségi tagok, az állam, és a piaci biztosítókkal kötött szerződéseken nyugvó kárfelelősségi rendszer követelményeit teljes körűen kielégítő informatikai fejlesztés megvalósítása volt.

Az AKI az MKR EKOP kiemelt projekt keretében a következő feladatokat vállalta magára:

- parcellaszintű tesztüzemi adatgyűjtés kivitelezésének megvalósítása és parcellaszintű adatgyűjtés elvégzése egy szűk termelői kör esetében;
- az MKR-ben használt, az adminisztratív (közvetlen kárfelmérői kiszállás nélkül végzett) kárfelmérést támogató agrometeorológiai növényélettani modell valós üzemi adatkörnyezetben történő vizsgálata;
- automata közgazdasági értékelő modul kialakítása, amellyel közgazdasági szempontból is elemezhetővé válnak a kárenyhítési rendszerhez és a biztosítási díjtámogatás mellett kötött biztosításokhoz kapcsolódó folyamatok – lehetőség szerint nem sokkal az adatbázisok megjelenése után;
- ár-, költség- és jövedelembecslő modul tervezése, amely információt szolgáltat a fontosabb mezőgazdasági termények árainak, valamint a fontosabb ágazatok jövedelempozíciójának alakulásáról;

- elektronikus kapcsolat, ún. interface létrehozása az MKR és az AKI között, amelyen keresztül a referenciaár és referenciahozam adatok feltöltésre kerülnek az MKR-be.

A tesztüzemi parcellaszintű hozamokra vonatkozó adatgyűjtéshez szükséges, adatgyűjtést lehetővé tevő program kialakításra és tesztelésre került, ezáltal lehetővé vált, hogy egy reprezentatív termelői kör legfontosabb növénykultúráira (búza, kukorica, árpa, napraforgó, repce) vonatkozó agrotechnikai és hozamadatai már a betakarítás után közvetlenül az AKI adatbázisába kerüljenek, és felhasználhatóvá váljanak az MKR-ben üzemelő agrometeorológiai növényélettani modellben és a FÖMI távérzékeléses hozambecslő modelljének kiigazításához, pontosításához. Ezáltal a jövőben lehetővé válik az adminisztratív kárfelmérést támogató rendszerek folyamatos fejlesztése, pontosítása a folyamatosan bővülő tesztüzemi parcellaszintű adatbázis segítségével.

A Magyar Mezőgazdasági Modellezők Műhelye által a Talajtani Társaság, valamint az MTA ATK Talajtani Kutatóintézete égisze alatt kifejlesztett 4M agrometeorológiai növényélettani modell került megvásárlásra azzal a céllal, hogy segítséget nyújtson az adminisztratív kárfelmérésekhez a búza, a kukorica, az árpa, a napraforgó és a repce aszálykára esetén. Mivel a modellt alapvetően mikroparcellás kísérletekre alapozva fejlesztették ki, szükséges volt megvizsgálni, hogy üzemi körülmények között milyen hatásokkal tudja szolgálni a kárfelmérés ügyét. A vizsgálat az AKI tesztüzemi rendszerében található adatokon került elvégzésre, ennek eredményeként a modellt az üzemi gyakorlatban tapasztalt hozamokhoz igazították – ezáltal növénykultúránként 10 százalékos pontossággal vált becsülhetővé a reálisan várható legkisebb hozam, amely alapján számíthatóvá válik a potenciális hozamkiesés.

A magyar kockázatkezelési rendszer 2012. évi reformja, az egymásra támaszkodó I. (állami kárenyhítési rendszer) és II. (díjtámogatott biztosítási rendszer) pillér kialakításakor már megfogalmazódott a rendszer folyamatos felülvizsgálatának és továbbfejlesztésének igénye. Ahhoz azonban, hogy az ezzel megbízott AKI

el tudja látni feladatát, szükséges volt egy olyan közgazdasági elemző program kialakítására, amely gyors elemzést képes nyújtani az I. és II. pillérről, ezáltal lehetőséget biztosít a Minisztérium számára, hogy amennyiben szükséges, beavatkozzon a kockázatkezelési rendszerbe, fenntartva az állam, a magánbiztosítók, a termelők és a földtulajdonosok kockázat- és anyagi teherviselésének megfelelő arányait. Az elkészült elemzőprogram növényenkénti, térbeli, kockázatonkénti bontásban képes bemutatni a termelői részvételt, a károk eloszlását, a kárarányokat és kárhányadokat.

Az AKI már a Nemzeti Agrárkár-enyhítési Rendszer (NAR) 2007. évi indulásától szolgáltatott referencia áradatokat a Minisztérium részére, ezzel segítve a NAR működését. Az MKR EKOP keretében – annak érdekében, hogy a Minisztérium minél pontosabb képet kaphasson egyrészt a mennyiségi károk értékéről, másrészt az ebből fakadó jövedelmi helyzetről – kialakításra került egy havi árbecslést végző modell, amely egy „neurális háló”-nak nevezett statisztikai módszer segítségével végzi a becslést. Emellett elkészült egy költségbecslő modell, amely már a tárgyévet követő év legelején képes költségbecslést (a költségeket a becsült árakkal összevetve pedig jövedelembecslést) adni a legfontosabb ágazatokról.

A mezőgazdasági vállalkozások 2013. évi előzetes eredményei tesztiüzemi adatok alapján

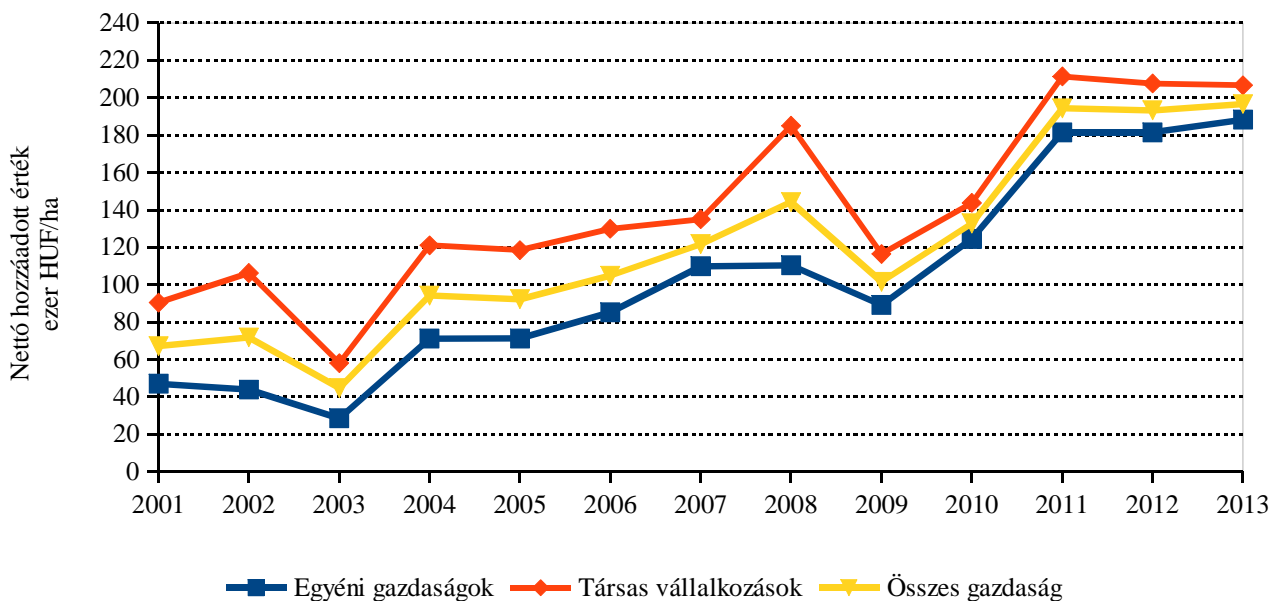
Az elemzéshez a Tesztiüzemi Információs Rendszer 2013. évi adatait használtuk fel. Az adatgyűjtés összesen 1974 mintaüzemet fogott át. A tesztiüzemi minta segítségével reprezentált és vizsgált 106 ezer gazdaság az összes regisztrált gazdaság által használt földterület 93 százalékát művelte, illetve az összes Standard Termelési Érték (STÉ) 89 százalékát állította elő. A tesztiüzem rendszer adatait a 2010-es Általános Mezőgazdasági Összeírás adataival súlyoztuk.

A gazdaságok átlagos hasznosított mezőgazdasági területe 44,6 hektár, egy gazdaság átlagosan 1,5^{a)} főt foglalkoztatott. Országos szinten az árutermelő egyéni gazdaságok az összes nettó hozzáadott érték^{b)} 52,2 százalékát, a társas vállalkozások pedig a 47,8 százalékát állították elő.

^{a)} Éves munkaerőegységet alapul véve, ami 2200 munkaórának felel meg.

^{b)} A nettó hozzáadott érték a termelési érték és a termelés során felhasznált termékek, szolgáltatások értékének a különbsége. Tartalmazza a jövedelmet, valamint ebből kell fedezni a munkabérek, az adókat, a kamatokat és a bérleti díjakat.

1. ábra: Az egy hektárra jutó nettó hozzáadott érték változása (2002-2013)

Forrás: Tesztiüzemi adatok alapján az AKI Vállalkozáselemzési Osztályán készült

Az előző év is hasonló arányú megoszlást mutatott. Az egyéni gazdaságok adózás^{o)} előtti eredménye 1 a társas gazdaságoké 16 százalékkal csökkent (78 ezer Ft/ha).

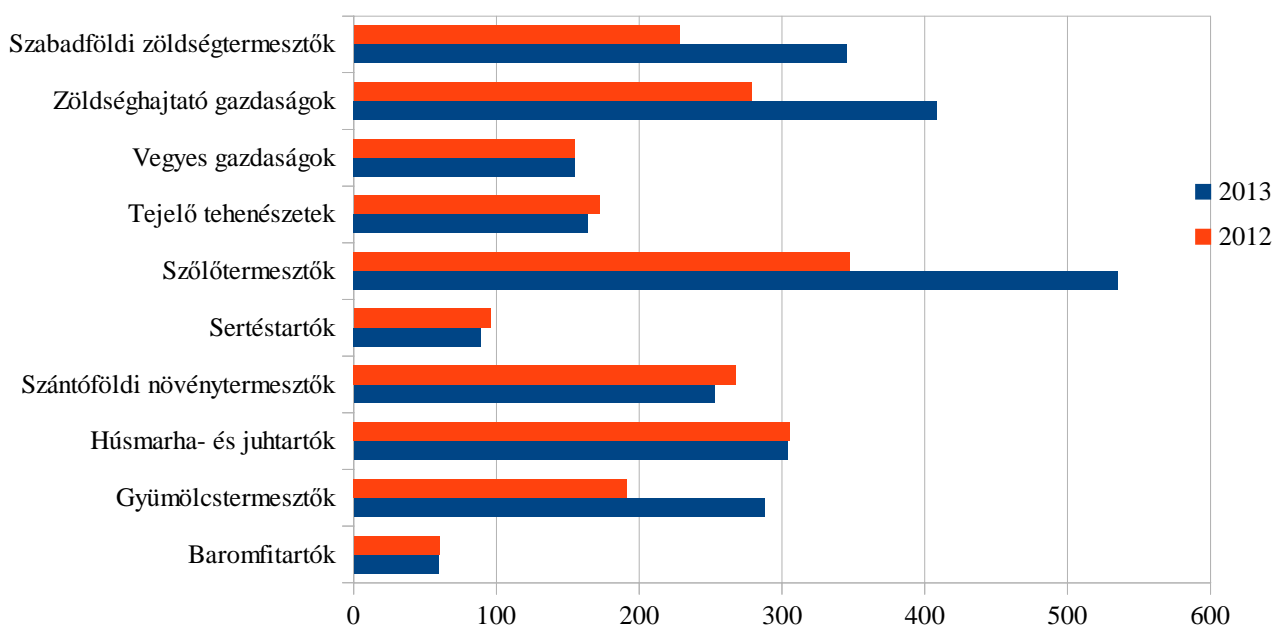
A nettó hozzáadott érték – 2012-höz hasonlóan – stagnált. A növényi termékek alacsonyabb árait a magasabb hozam csak részben kompenzálta, az egy hektárra jutó árbevétel 3 százalékkal csökkent. A csökkenést a közvetlen támogatások jelentős növekedése (10 százalék) sem egyenlítette ki, így összességében a szántóföldi növénytermesztő gazdaságok nettó hozzáadott értéke 8 százalékkal csökkent. A csökkenő árak miatt a készletek is növekedtek, önköltségi áron egy hektárra számítva 2280 Ft-tal.

A nettó hozzáadott érték alapján a legnagyobb mértékben – 54 százalékkal – a szőlőtermesztő gazdaságok növelték a jövedelmüket. Jelentős mértékben

– 51 százalékkal – bővült a szabadföldi zöldségtermesztő és a gyümölcstermesztők jövedelme, továbbá 41 százalék körül bővült a zöldségajátató gazdaságok jövedelme. A vegyes gazdaságok, a húsmarha- és juhtartók, valamint a baromfitartók jövedelme stagnált, a szántóföldi növénytermesztők, a tejelő tehenészetek, valamint a sertéstartó gazdaságok jövedelme 5-7 százalék körüli értékben csökkent. Az összes gazdaság vonatkozásában az egy hektárra jutó bruttó beruházások átlagos értéke 92 800 forint, az ehhez közvetlenül kapcsolódó támogatások nagysága 6400 forint volt hektáronként.

^{o)} Az egyéni és a társas vállalkozások jövedelmezősége közvetlenül nem hasonlítható össze egymással. Figyelembe kell venni, hogy az egyéni gazdaságok nem minden esetben számolják el költségként a családtagok munkaidő-teljesítménye után járó indokolt bértömeget.

2. ábra: Ezer euró STÉ-re jutó nettó hozzáadott érték, 2012-2013 (egyéni gazdaságok és társas vállalkozások együtt)

Forrás: Tesztüzemi adatok alapján az AKI Vállalkozáselemzési Osztályán készült

A beruházások értéke 12 százalékkal, a folyósított beruházási támogatások összege pedig 31 százalékkal nőtt. A növekedés egyértelműen a gépberuházások, illetve a befejezetlen beruházások jelentős növekedésével (24, illetve 36 százalék) van összefüggésben. A növekedéssel párhuzamosan a nettó beruházás (bruttó beruházás mínusz amortizáció) értéke is jelentősen növekedett (23 700 forint/hektár), azaz a technológiai fejlődés, fejlesztés, megújulás tovább folytatódott. A beruházási

intenzitás a zöldségajátató gazdaságok, szabadföldi zöldségtermesztők, sertéstartó gazdaságok és a húsmarha- és juhtartó gazdaságok esetében növekedett a legnagyobb mértékben, amely a korábban meghirdetett támogatási programokkal van összefüggésben. A földárak növekedése 2013-ban sem torpant meg: a szántóterület ára 4 százalékkal emelkedett (626 200 Ft/ha). Ezzel összefüggésben a földbérleti díjak is 5,8 százalékkal növekedtek.

A tavaszi mezőgazdasági munkák alakulása 2014. május 19-ig

A tavaszi időjárás kedvezett a termelőknek, ami várhatóan a termésekben is érezteti a hatását. Márciusban és áprilisban kevés csapadék hullott, így a talajmunkák, a vetés és a növényvédelem is megfelelő ütemben kezdődhetett. Május hónap bőséges esőt hozott, ennek következtében a talaj nedvességtartalma jelentősen nőtt, ami ebben az időszakban különösen fontos a kalászosok fejlődéséhez.

Az árvíz és belvíz, illetve fagy-, jég- és viharkárok kis területen okoztak termés kiesést a május 19-i felmérésig. Az árvízzel és belvízzel borított mezőgazdasági terület a jelentés időpontjáig nem érte el a 200 hektárt, az ősze elvetett növények kipusztulása pedig körülbelül 900 hektárt érintett.

A száraz és enyhe tél ugyanakkor hozzájárult a mezei pocok elszaporodásához. Elsősorban Baranya, Békés és Tolna megyében okoz nagyobb termés kiesést ez a kártevő. A májusi esőzések után a gombafertőzések jelentettek kihívást a búzát termelő gazdaság számára.

Összességében a növénykultúrák május végi állapota jó termést vetít előre az idei évre vonatkozóan. A május 19-i felmérés alapján a tavaszi vetésű szántóföldi növények vetésterülete 2 millió 222 ezer hektár, amely a tavalyi évhez képest 54 ezer hektárral marad el. A tavaszi gabonafélék vetése az egész országban befejeződött, 1 millió 392 ezer hektáron vetettek, 20 ezer hektárral kevesebb az elmúlt évhez képest.

Legnagyobb mértékben a kukorica és a napraforgó vetésterülete csökkent. Tengeriből 1 millió 219 ezer hektáron vetettek, ami 42 ezer hektárral kisebb (-3,4 százalék), mint egy évvel korábban. Napraforgómag 568 ezer hektáron került a talajba, 24 ezer hektárral (-4 százalék) kisebb területen mint 2013-ban.

A legnagyobb növekedés a tavaszi árpánál tapasztalható, 17 százalékkal nőtt a területe a tavalyihoz viszonyítva, megközelítve a 90 ezer hektárt. Ezen belül nőtt a tavaszi búza (+5000 hektár), a zab (+2127 hektár) és a takarmányborsó (+1970 hektár) területe is.

A zöldségfélék vetésével és palántázásával 94 százalékban végeztek 2014. május 19-ig. A paradicsom palántázását 54 százalékkal, a zöldborsó vetését 17 százalékkal nagyobb területen végezték el mint 2013-ban.

1. táblázat: **Tavaszi vetések alakulása májusban**

Vetésterületek	Előirányzott munka (hektár)	Elvégzett munka (hektár)	Elvégzett munka az előirányzott százalékában
Tavaszi vetés összesen	2 221 980	2 219 007	99,9
Gabonafélék vetése összesen	1 405 236	1 392 180	99,1
tavaszi búza	12 630	13 036	103,2
tavaszi árpa	90 115	89 037	98,8
kukorica	1 230 687	1 218 925	99,0
napraforgó	553 632	567 560	102,5
Zöldségfélék	42 386	39 831	94,0
Gyümölcsfák telepítése	1 335	632	47,3

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

2013. évi tógazdasági és intenzív üzemi haltermelés

Halastó művelési ágban 2013-ban 37 ezer hektár tóterület szerepelt nyilvántartásban, ebből 25 ezer hektáron történt haltermelés. Az AKI-hoz beérkezett és feldolgozott adatok szerint, az elmúlt év folyamán 10 hektár új halastó létesült és 467 hektár tóterületet rekonstruáltak. Hazánk tógazdasági haltermelésének közel 80 százalékát évek óta ugyanaz a három régió, az Észak-Alföld, a Dél-Dunántúl és a Dél-Alföld adja. A legtöbb halat Hajdú-Bihar, Somogy és Fejér megyében halászták le.

A tógazdaságok és intenzív haltermelő üzemek 21,9 ezer tonna halat termeltek 2013-ban. Az elmúlt éveket tekintve az étkezési halak előállításában csökkenő tendencia mutatkozik (csak 2011-ben volt 15 százalékos emelkedés), a visszaesés azonban mérséklődött, 2013-ban a korábbi évhez képest 9-ről 2 százalékra. Az étkezési pontytermelés 4 százalékkal marad el

a 2012-es évtől. Az 1 hektárra jutó összes szaporulat 496 kg, az 1 hektárra jutó pontyszaporulat 374 kg volt. A megtermelt ragadozó halak mennyisége 8 százalékkal kevesebb az előző évihez képest. A csuka lehalászása 6 százalékkal, a fogassüllőé 15, a harcsaé pedig 6 százalékkal esett vissza.

Az akvakultúrás termelés a hazai igényeket teljes mértékben kielégíti. Minden halfajból termelünk annyit, amennyire szükség van. Tavaink meghatározó halfaja a ponty, amely az étkezési haltermelés 63 százalékát teszi ki. A hazai piacok keresett faja az élő ponty, afrikai harcsa, busa, amur, továbbá a ragadozó fajok is kedveltek.

Halexportunk és importunk mennyiségben és értékben is emelkedett 2013-ban, azonban a külkereskedelmi egyenlege 15 százalékkal romlott.

Intenzív, zárt rendszerű haltermelést 16 termelő üzem 17 telephelyen végzett 2013-ban. Az étkezési haltermelés 2197 tonna volt, amely az előző évit 12 százalékkal haladta meg. Az intenzív haltenyésztés 88 százalékát az afrikai harcsa teszi ki, de termelnek még tokféléket, pisztrángot és egyéb halfajokat is.

2. táblázat: A tógazdasági haltermelés főbb mutatói 2013-ban

Szektor	Üzemelő tóterület (hektár)	Behelyezett anyag				Lehalászott anyag				
		Ponty	Növényevő	Egyéb	Összesen	Ponty	Növényevő	Ragadozó	Egyéb	Összesen
Állami gazdálkodó szervezetek	4 032	892	241	46	1 179	2 023	640	77	78	2 818
Mezőgazdasági szövetkezetek	552	68	5	-	73	223	18	1	-	242
Halászati szövetkezek	310	19	1	1	22	92	6	5	1	104
Horgász szervezetek	808	274	9	47	329	505	22	8	27	561
Más társas vállalkozások	16 014	3 827	558	146	4 531	10 461	1 976	310	550	13 297
Egyéb	2 839	536	103	38	678	1 500	323	45	104	1 972
Összesen:	24 555	5 617	918	278	6 812	14 805	2 985	446	760	18 995
2012. évi mutatók	26 083	5 327	963	313	6 603	15 158	2 710	483	761	19 111
2013/2012 (%)	94,1	105,4	95,3	88,7	103,2	97,7	110,1	92,3	99,9	99,4

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 23 ezer darab szarvasmarhát vágtak 2014 első negyedévében, 1,5 ezer darabbal kevesebbet, mint 2013 azonos időszakában. A szarvasmarha-vágás kétharmadát adó tehenek esetében az egy évvel korábbi 17 ezerrel szemben 15 ezer darabot vágak.

Vágósertésből 981 ezer darabot vágak 2014 első negyedévében, 4,2 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. A levágott állatok élősúlya összesen 111 ezer tonna, vágósúlya 89 ezer tonna volt. A sertésvágáson belül az anyakoca-vágás a közel 21 ezerről 19 ezer darab alá csökkent az első negyedévben, ami majdnem 10 százalékos mérséklődést jelent.

A levágott juhok száma több mint 45 százalékkal emelkedett 2014 első negyedévében az előző év azonos időszakához képest. A 4 ezer darab juhvágáshoz

egyedenként 37 kilogrammot meghaladó élősúly tartozott átlagosan. Az anyajuhvágás a 2013 első negyedévében regisztrált 646 darabról 920-ra nőtt 2014 azonos időszakában, az élősúly elérte a 41 tonnát.

A baromfivágás 42 millió darab volt 2014 első negyedévében, ez több mint 13 százalékkal magasabb az előző év azonos időszakában regisztrált értéknél. A vágóbaromfi több mint háromnegyede a vágócsirke, amelyből 32,4 millió darabot vágak az első negyedévben, 3,7 millió darabbal többet, mint a 2013-as év január-márciusi időszakában. Vágókacsából 1,6 millió darabbal, 30 százalékkal vágak többet, míg a libavágás gyakorlatilag a 2013-as év azonos időszakának szintjén maradt 2014 első negyedévében. Pulykából 1,6 millió darabot vágak, 138 ezerrel kevesebbet mint 2013. január-márciusában.

3. táblázat: Élőállat vágások alakulása

Megnevezés	2014. január-március			2014. január-március/2013. január-március		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
				Változás százalékban		
Szarvasmarha összesen	22 855	11 572	5 898	93,8	91,0	90,6
Sertés összesen	980 678	111 046	89 450	104,2	104,9	104,4
ebből: anyakoca	18 940	4 041	3 219	90,3	88,5	88,3
Juh összesen	4 039	151	69	145,2	152,0	145,5
Ló összesen	62	29	17	137,8	134,9	150,7
Vágóbaromfi összesen	41 865 536	127 271	100 473	113,3	111,0	111,7
ebből: csirke	32 363 233	75 997	60 205	112,9	114,3	115,6
tyúk és kakas	521 759	1 279	964	69,0	81,5	79,1
liba	509 805	3 568	2 692	100,4	99,9	98,4
kacsa	6 900 259	23 587	18 462	130,3	128,0	126,7
pulyka	1 570 480	22 840	18 149	91,9	92,7	93,8

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Termelői és feldolgozó értékesítési árak

Világszerte jók a gabonafélék és az olajmagvak 2014/2015. gazdasági évi termés kilátásai. A Nemzetközi Gabonatanács (IGC) szerint a főbb gabonafélék (búza, kukorica, árpa) globális kibocsátása 1,8 milliárd tonna lehet a júliusban kezdődő új gazdasági évben. Ez 2 százalékkal ugyan elmarad az előző évi szezonban

betakarított mennyiségtől, de még így is minden idők második legnagyobb termése kerülhet a magtárakba. Az USA agrárminisztériuma (USDA) rekord nagyságú szójababtermést (300 millió tonna) valószínűsít a világon a 2014/2015. évi szezonban. Repcemagból 69, napraforgómagból 41 millió tonna kibocsátást várnak, ezzel mindkét termény a 2013/2014. gazdasági év után a második legeredményesebb idényt zárhatja.

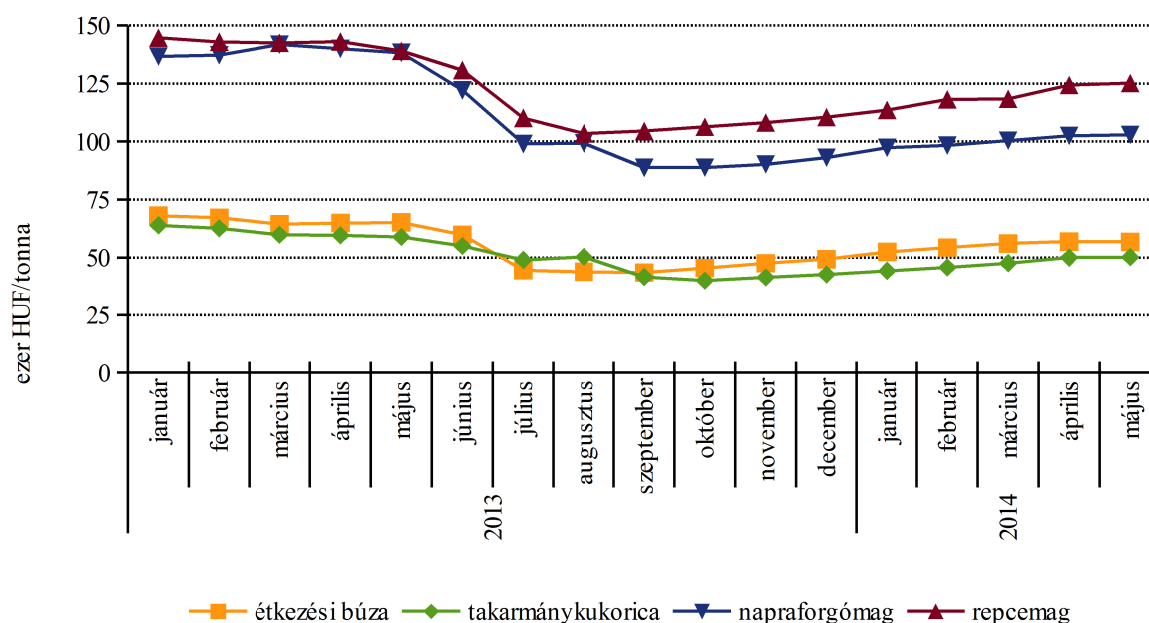
A bőséges termésről szóló május eleji előrejelzések óta a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) június

közepéig 20 százalékkal esett a búza, 13 százalékkal a kukorica, 5 százalékkal a szójabab fronthavi jegyzése.

Magyarországon hamarosan megkezdődik az őszi búza és a repce aratása. Az időjárás kedvező feltételeket biztosított az őszi vetésű növények fejlődéséhez, így jók az idei terméskilátások. A Budapesti Értéktőzsdén (BÉT) ez a világgpiaci árak változásával együtt a jegyzések csökkenését eredményezte. A malmi búza fronthavi jegyzése a május elejihez viszonyítva 11 százalékkal 46 ezer forint/tonnára esett június közepére. Ezzel egy időben a legközelebbi lejáratra vonatkozóan a takarmánykukoricával 49 (-12 százalék), a napraforgó-

maggal 92 (-6 százalék) a repcemaggal 100 (-7 százalékkal) ezer forint/tonna szinten kereskedtek. A fizikai piacra egyelőre nem gyűrűzött be a világgpiaci és a hazai határidős piaci trend. A január és május közötti időszak átlagát tekintve az étkezési búza termelői ára 15, a takarmánykukoricáé 22, a napraforgómagé 28 és a repcemagé 17 százalékkal maradt el 2014-ben a 2013. év azonos periódusának átlagáraitól. Az újtermésű búza és repcemag megjelenése a piacon várhatóan a gabonafélék és az olajmagvak termelői árának csökkenését eredményezi.

3. ábra: A főbb gabonafélék és olajmagvak termelői ára Magyarországon

Forrás: AKI PÁIR

Az Európai Unióban a vágósertés termelői ára az év eleji csökkenés után márciusban kezdett emelkedni. Az idei esztendő első öt hónapjában a közösségi sertésárak átlagosan 6 százalékkal maradtak el a 2013. január és május közötti időszak átlagárától. A sertésárak mérséklődése elsősorban azzal magyarázható, hogy Oroszország importtilalmat vezetett be az uniós élő sertésekre és a sertéshúsokra. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, az idén is követték a közösségi árak tendenciáját. A hazai tenyésztésű sertések termelői ára 474 forint/kg hasított súly volt 2014 első öt hónapjában. A vágóhidak az alapanyag egy részét az EU más tagországaiból vásárolták. Az importból származó sertés vágóhídi belépési ára 1,5 százalékkal volt magasabb, mint a Magyarországon hizlaltaké, mivel a forint gyengült az euróval szemben, ami drágította a behozatalt. A frankfurti árutőzsde legközelebbi határidőkre szóló

jegyzései alapján, a következő hetekben a sertésárak emelkedésére lehet számítani.

Az AKI PÁIR adatai szerint a nyerstej termelői átlagára 17 százalékkal emelkedett 2014 első öt hónapjában az előző év hasonló időszakának átlagárához viszonyítva, ezzel rekordszintet ért el. Az olaszországi nyerstej azonnali (spot) piaci ára 5 százalékkal nőtt ugyanekkor. A forint gyengülése és a kiviteli árak növekedése ösztönzőleg hatott a termelők nyerstej exportjára. A dobozos friss tej feldolgozói értékesítési ára 15,5 százalékkal, a Trappista sajté 15 százalékkal emelkedett az év első öt hónapjában az előző évihez viszonyítva. A dobozos tej behozatala 46 százalékkal zuhant az első negyedévben, aminek következtében a hazai előállítású 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tej belföldi értékesítése 23 százalékkal bővült az év első öt hónapjában a 2013. január-májusihoz viszonyítva. A dobozos tej

importjának csökkenése ellenére a 2,8 százalékos zsírtartalmú tej belföldi értékesítése 12 százalékkal volt kevesebb az első negyedévben, mint 2013 azonos időszakában. A Trappista sajt belpiaci értékesítése 1 százalékkal nőtt, míg a tehéntúróé 16 százalékkal esett a megfigyelt időszakban.

A Budapesti Nagyban Piacon május-júniusban számos primőr zöldség-, és gyümölcsféle jelent meg. A kedvező tavaszi időjárás miatt a zöldségfélék kínálata bőséges volt, ami a termelői árak mérséklődését eredményezte.

A gömb típusú paradicsom termelői ára 12 százalékkal, a tölteni való, édes paprikáé 14 százalékkal csökkent 2014 12-24. hetében az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az idej betakarítású, csomós kiserelésű sárgarépa termelői ára nem változott a vizsgált hetekben. A belföldi kígyóborka március elején lépett a piacra, a felhozatal bővülésével csökkent az ára, ami a spanyolországi termék kiszorulását eredményezte.

A kígyóborkát a tavalyinál 30 százalékkal értékesítették alacsonyabb áron a megfigyelt időszakban. A fejes saláta átlagára (108 forint/db) 28 százalékkal múlta alul 2014 12-24. hetében az előző esztendő hasonló periódusának átlagárát. A kedvező időjárás hatására már a 14. héten elkezdődött a spárgaszegzon, a termelői ára 2 százalékkal emelkedett ugyanebben az összehasonlításban. Az enyhe tél és a korai tavasz miatt a szamóca a tavalyinál korábban (14. hét), és lényegesen magasabb termelői áron jelent meg a Budapesti Nagyban Piacon. A későbbi árcsökkenés ellenére a szamóca átlagosan 13 százalékkal volt drágább (1213 forint/kg) a 12-24. héten, mint 2013 ugyanezen időszakában. Szakértők szerint az idén bőséges cseresznyetermés várható. A belföldi cseresznye a 20. héten lépett a piacra, a termelői ára átlagosan 15 százalékkal magasabb volt (540 forint/kg) a 20-24. hét között, mint egy esztendővel ezelőtt.

4. táblázat: A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2013. január-május	2014. január-május	
Étkezési búza	HUF/tonna	65 803	55 662	84,6
Takarmánykukorica	HUF/tonna	60 987	47 646	78,1
Napraforgómag (ipari)	HUF/tonna	138 587	100 270	72,4
Repcemag	HUF/tonna	142 783	118 878	83,3
Vágósertés (valamennyi kategória)	HUF/kg hasított meleg súly	479,1	474,0	98,9
Vágócsirke	HUF/kg élősúly	299,7	275,7	92,0
Nyers tehéntej	HUF/kg	92,2	107,8	116,9

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat: Néhány termék feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	Mérték- egység	Ár		Változás (százalék)
		2013. január-május	2014. január-május	
Finomliszt	HUF/kg	94,5	77,8	82,4
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	310,2	245,3	79,1
Sertés comb, csont nélkül	HUF/kg	888,7	935,4	105,3
Friss csirke egészben	HUF/kg	491,9	502,9	102,2
Étkezési tojás	HUF/darab	22,1	21,1	95,3
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	137,0	158,1	115,4
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	143,9	166,2	115,5
Trappista sajt	HUF/kg	1 114,7	1 277,3	114,6

Forrás: AKI PÁIR

6. táblázat: Néhány belföldi termesztésű zöldség és gyümölcs termelői ára a Budapesti Nagybani Piacon

Megnevezés	2013. 12-24. hét	2014. 12-24. hét	HUF/kg
			Változás (százalék)
Szamóca	1 070	1 213	113,4
Cseresznye	468	540	115,4
Paradicsom (gömb)	487	430	88,3
Paprika (tölteni való édes)	736	635	86,3
Sárgarépa (HUF/csomó)	185	185	100,0
Kígyóuborka	356	248	69,7
Zöldborsó	426	323	75,8
Fejes saláta (HUF/db)	149	108	72,5
Spárga (fehér és zöld)	758	774	102,1

Forrás: AKI PÁIR

7. táblázat: Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2014. 25. héten

		Fogyasztói piacok							Kereskedelmi láncok (árfelmérés: június 17.)		
Megnevezés		Bp. Fővám tér	Bp. Lehel tér	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Debrecen	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Metro-Budaörs
Élő	ponty	1 050	1 050	950	1 090	1 080	1 100	1 099	1 149	1 199	1 014
	pontyszelet	1 600	1 680	1 800	1 795	1 750	1 810	2 000	1 899	949 ^{b)}	1 889
	bőrös afrikai harcsa filé	2 600 ^{a)}	2 700 ^{a)}	2 300	-	-	2 330	2 700	2 249	1 999	2 158 ^{a), b)}
	busa törzs	800	960	890	1 090	1 250	999	1 100	1 149	999	1 192
	busa szelet	750	920	1 000	1 090	1 250	1 200	1 200	1 299	1 100	1 396
	lazac filé	4 600	4 800	4 400	-	-	4 445	3 999	3 649 ^{b)}	3 999	3 631 ^{b)}

^{a)} Nyúzott ^{b)} Akciós ár

Forrás: AKI

8. táblázat: Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló

		az előző év azonos időszaka = 100 százalék		
Megnevezés		2012	2013	2014
		január-március		
Vetőmag		112,9	105,8	103,3
Energia		109,8	98,8	96,7
Műtrágya		117,7	97,7	92,0
Növényvédő szerek		107,4	103,3	101,0
Állatgyógyászat		103,1	105,1	101,4
Takarmány		98,9	127,1	83,1
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe		97,7	116,8	88,4
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe		105,4	107,6	95,0
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)		92,7	108,6	93,1

Forrás: KSH

A KSH „Gyorstájékoztatója” szerint 2014 január–márciusában a mezőgazdasági termelői árindex 11,6 százalékkal csökkent 2013 ugyanazon időszakához képest. Ezen időszak alatt a növényi termékek ára átlagosan 17,1 százalékkal esett vissza, az élőállatok és állati termékeké pedig 0,3 százalékkal mérséklődött.

Az élőállat és állati termékek főcsoportjai közül csak a tej ára emelkedett, 16,8 százalékkal, miközben a legnagyobb súlyú vágósertés és vágóbaromfi ára

csökkent 2, illetve 6,8 százalékkal. 2014. január–márciusban a mezőgazdasági termelés ráfordítási árai az előző év azonos időszakához viszonyítva 5 százalékkal voltak alacsonyabbak, ami a folyó termelőfelhasználás árszínvonalának 5,9 százalékos csökkenéséből, és a mezőgazdasági beruházások árszínvonalának 0,8 százalékos növekedéséből tevődött össze. A folyó termelőfelhasználáson belül a takarmányárak csökkenése volt a meghatározó.

A 2013 első negyedévi 27,1 százalékos növekedést követően az árak ez év január–márciusában 16,9 százalékkal voltak alacsonyabbak. Ezen belül az egyszerű takarmányoké nagyobb (20,4 százalékos), a keveréktakarmányoké kisebb (14 százalékos) mértékben csökkent.

A mezőgazdasági felhasználású energia ára átlagosan 3,3 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakától, ezen belül az üzemanyagok ára 2, míg a fűtőanyagoké 6,3 százalékkal csökkent.

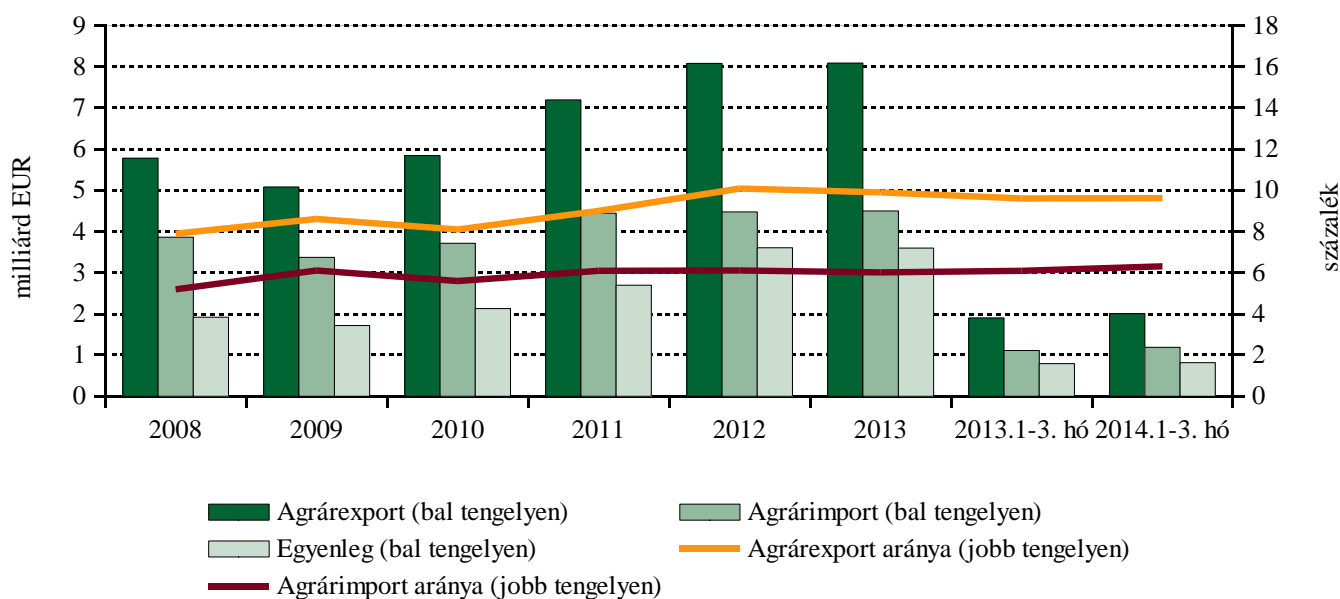
A növényvédő szerek és az állatgyógyászati készítmények árai kismértékben növekedtek: az előbbinél 1,1, az utóbbinál 1,4 százalékkal voltak magasabbak az árak ebben az időszakban, mint egy évvel ezelőtt. A mezőgazdasági termelőiár-index és ráfordításiár-index hányadosa az agrárrolló. E mutató értéke 2014. január–márciusban 93,1 százalék volt, azaz 2013 azonos időszakához viszonyítva a mezőgazdasági termelői árak nagyobb mértékben csökkentek, mint a ráfordítási árak.

Külkereskedelem

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kivitelének értéke 2004 millió eurót, behozatalának értéke 1191 millió eurót ért el 2014 első negyedévében. Az export értéke 5 százalékkal, az importé 8 százalékkal magasabb volt, mint 2013 első negyedévében. Az agrár-külkereskedelem 813 millió eurós aktívuma 19 millióval volt több, mint a bázisidőszakban.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek aránya a nemzetgazdasági exportból 9,6 százalékot, az importból 6,3 százalékot ért el 2014 első három hónapjában. Az export aránya megegyezett egy évvel korábbival, az import aránya 0,2 százalékponttal több volt, mint 2013 azonos időszakában.

4. ábra: Az agrár külkereskedelem alakulása

Forrás: KSH adatok alapján az AKI Statisztikai Osztályán készült összeállítás

Agrárkültkereskedelmünkben az Európai Unió belső piaca abszolút meghatározó, részesedése az agrár külkereskedelmi forgalomból 86 százalék volt 2014 első negyedévében. Az EU az exportértékből 83 százalékkal (1905 millió euró), az importértékből 92 százalékkal (1094 millió euró) részesedett. Az export- és az import-érték egyaránt 6 százalékkal emelkedett, az egyenleg 565 millió euró értéke 5 százalékkal volt magasabb, mint a bázisidőszakban. Az EU-15 országaiba irányuló exportunk értéke 11 százalékkal nőtt, az új tagországokba szállított agrártermékek értéke nem érte el az egy

évvel korábbit. A régi tagországokból érkező import erősebben (+8 százalék), az új tagállamokból érkező importunk mérsékelten (+3 százalék) bővült.

A legfontosabb partnerországok 2014 első negyedévében a következők voltak: Németország, Románia, Ausztria, Olaszország, Szlovákia, Hollandia, Lengyelország, Franciaország és Csehország. Az agrárexport értékének kétharmadát ezen országok piacán történő értékesítés révén értük el, és ugyanebből a nyolc országból érkezett a teljes agrárimportunk háromnegyed része.

Az exportunk igen erősen, az importunk kevésbé koncentrált. A teljes agrár-exportból az 5 legnagyobb értékű árucsoport – a gabonafélék, a húsfélék, az állati takarmányok, az olajos magvak, és a zöldség-gyümölcs-készítmények – részesedése 55 százalék volt.

Az 5 legnagyobb importértékű árucsoport – a húsfélék, a különböző ehető készítmények, az állati takarmányok, a tejtermékek tojás méz, valamint az olajos magvak – aránya a teljes agrárimportból 39 százalék volt 2014 első negyedévében. Az export koncentráltasága erősödött, az importé mérséklődött az egy évvel korábbi állapothoz képest.

A műtrágya értékesítés alakulása 2014 I. negyedévében

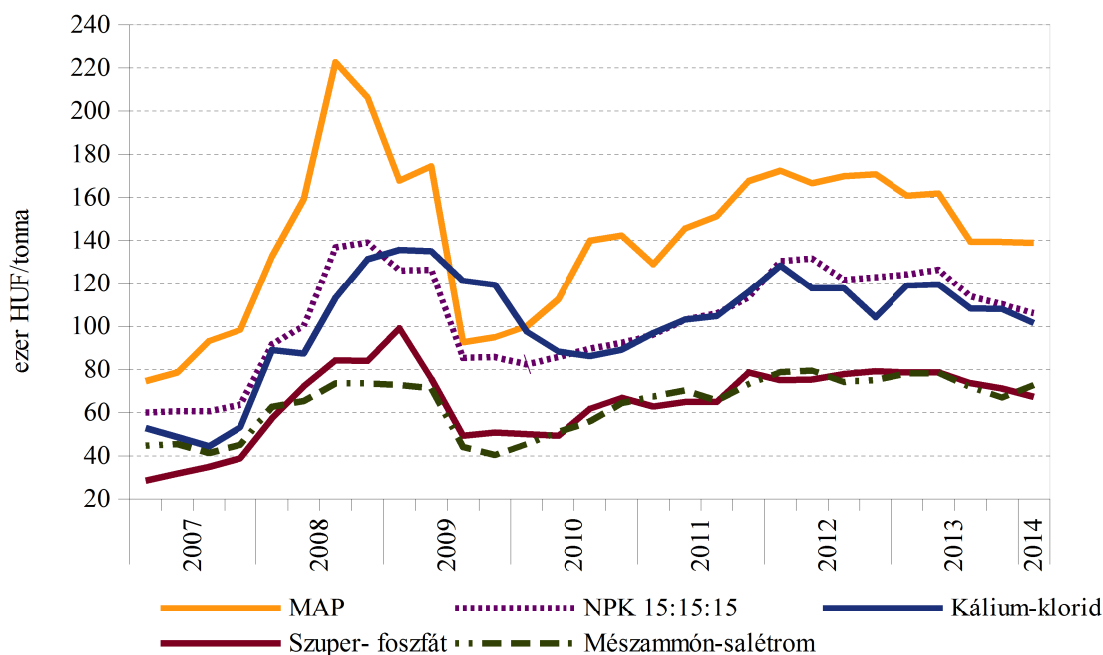
A mezőgazdasági inputforgalmazók 536 ezer tonna műtrágyát értékesítettek közvetlenül mezőgazdasági termelőknek 2014 I. negyedévében. A termelők által vásárolt műtrágya mennyisége 12 százalékkal több volt, mint 2013 I. negyedévében, értéke – 43 milliárd forint –

azonos volt az egy évvel korábbival. A vizsgált időszakban az árak átlagosan 8 százalékkal csökkentek.

A kiemelt műtrágyák körében a mészammonsalétrom (MAS) ára 7, a többi termék ára 15 százalékkal csökkent 2014 első negyedévében, 2013 első negyedévéhez viszonyítva. Csökkenést láthatunk 2013 utolsó negyedévéhez mérten is, holott a tavaszi időszakban az árak jellemzően emelkedni szoktak. A MAP ára a 2013. utolsó negyedévi szinten maradt, a káliumklorid, a szuperfoszfát, az NPK 15-15-15 ára 4-6 százalékkal mérséklődött, csak a MAS ára volt magasabb, mint 2013 IV. negyedévében.

A tavaszi időszakban a mezőgazdasági termelők főleg egykomponensű nitrogén műtrágyát vásárolnak. Ezen belül meghatározó a mészammonsalétrom, (pétisó), amelyből ebben az időszakban 289 ezer tonnát értékesítettek a forgalmazók, lényegesen többet (+20 százalék), mint 2013 első negyedévében. A következő legnagyobb mennyiségben értékesített termék az ammóniumnitrát volt, forgalma valamivel több mint 68 ezer tonnát tett ki, amely hozzávetőlegesen az egy évvel ezelőtti szintnek felelt meg.

5. ábra: Néhány fontosabb műtrágya árának alakulása

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

Idén a gépberuházások alakulására jelentős hatással van a 2013. évben meghirdetett kertészeti pályázat és az állattartás technológiai fejlesztésére kiírt pályázatok megvalósítása.

Az új mezőgazdasági gépek vásárlására fordított összeg 2014 I. negyedévében 26 százalékkal nőtt a bázisidőszakhoz képest – 21,8 milliárd forintot tett ki – ezzel megközelítette a 2008. I. negyedévi gépvásárlásokra fordított összeget.

A mezőgazdasági gépberuházások értékének 50 százalékát az erőgépek adták, ezen belül a traktorok 42 százalékos arányt képviselnek. Az idei év első negyedévében közel másfélszeresére nőtt az értékesített traktorok száma 2013. I. negyedévéhez képest. A nagy teljesítményű traktorok kivételével valamennyi teljesítménycategóriában nőtt az eladások, különösen a kis és közepes teljesítménycategóriájú traktorok eladása ugrott meg. A 61-90 LE csoportban közel két és félszer annyit, 206 darabot adtak el, megközelítve 2009. I. negyedéves eladásokat. A nagy teljesítményű traktoroknál a kereslet a felére esett vissza. Ugyancsak a felére csökkent az értékesített kombájnok darabszáma.

A magajáró rakodók értékesítését tekintve 72 százalékkal nőtt az eladások 2013. I. negyedévéhez képest, teleszkópos rakodókból idén márciusig 42 darabot adtak el a gépkereskedők.

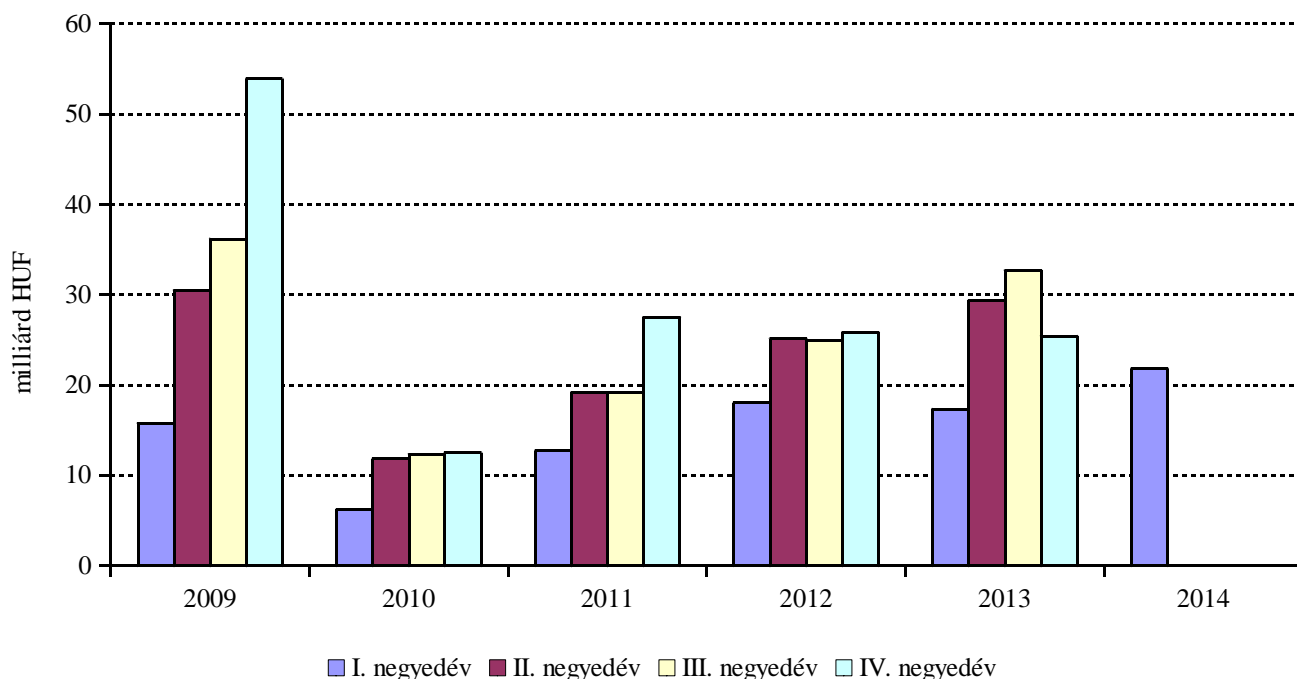
A munkagépek közül a talajművelőgépek értékesítése a bázisidőszak szintjén alakult. Ezen belül azonban jelentősen növekedett a szárzúzó, tárcsás talajművelők, talajmarók és az ekék iránti kereslet.

Az elmúlt évek I. negyedéves vetőgép-értékesítésében jelentős növekedés tapasztalható. Idén márciusig 307 darab új vetőgépet vásároltak a gazdálkodók, 15 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. A vetőgépek 68 százalékát a kukoricavető gépek, 16 százalék a gabonavető gépek adták.

Az előző évekhez képest igen jelentősen nőtt a szántóföldi permetezőgépek eladása, 2014 első három hónapjában 726 darabot értékesítettek az egy évvel korábbi 266 darabbal szemben.

A növekvő mezőgazdasági gépértékesítés mellett az alkatrész-kereskedelem a bázisidőszak szintjén alakult. Alkatrészre 2014 I. negyedévében 6,8 milliárd forintot fordítottak a gazdálkodók. Alkatrészekből rendszerint a második és harmadik negyedévben élénkül a kereslet, az éves forgalom mintegy 60 százaléka esik erre az időszakra.

6. ábra: A mezőgazdasági gép beruházások alakulása

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

Agrárpolitika

Segíti az iparimeggy többlet kivonását az állam

Megoldást dolgoztak ki mintegy 15 ezer tonna iparimeggy többlet kezelésére a hazai feldolgozók, termelői és szakmai szervezetek, valamint a Földművelésügyi Minisztérium

A Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ (NAIK) gyümölcsstermesztési kutatóintézetének érdi kutatóállomásán tartott sajtótájékoztatón elhangzott, hogy az elképzelés szerint az állam összesen 800 millió forint értékben támogatja azokat a termelői értékesítő szervezeteket (tész), feldolgozókat és termelőket, akik késztermék – elsősorban üveges meggybefőtt – előállításával vállalják a mostani többlettermés kivonását a piacról. A tervek szerint a támogatás mértéke üvegenként 40 forint lesz. A megoldás biztosítja, hogy a felesleg feldolgozása mellett megfelelő árualap álljon rendelkezésre a jelenlegi és a tervezett új piacok igényeinek kielégítésére. A konstrukció részleteinek kidolgozását megkezdtek, és az érintett vállalkozásokkal és szakmai szervezetekkel történt egyeztetés után mielőbb véglegesítik.

A szaktárca célja, hogy a meggy termékpályán is elősegítse a termelők, a feldolgozók és a kereskedők közötti tartósabb üzleti kapcsolatok kiépülését. Forrás: Földművelésügyi Minisztérium Sajtóirodája

A becsületes őstermelők érdekeit védi az agrárkamara

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) kiemelt feladatának tartja, hogy segítse a legális, átlátható gazdálkodást folytató tagjait. Sokan az őstermelői igazolványt kizárólag adóelkerülésre használják. A NAK őstermelői tevékenységet végző tagsága a termékek előállítására és a lakossági jövedelemszerzés területén meghatározó szerepet játszik. A Kamara ezért támogatja egy olyan új őstermelői nyilvántartási és ellenőrzési rendszer kialakítását, amely védi a becsületes őstermelők érdekeit, és kiszűri azokat, akik az őstermelői igazolványt kizárólag adóelkerülésre és burkolt kereskedelemre használják. Ez a tevékenység ugyanis jelentősen torzízza a versenyt, rontja a valódi, legálisan működő (ős)termelők piaci pozícióit, és mindemellett megtevesztheti a fogyasztókat.

A NAK a jövőben a kamarai kártyának is meghatározó szerepet kíván adni az őstermelői tevékenységet folytatók egyedi azonosításához. A piac tisztítása az élelmiszergazdaság más területein is elengedhetetlen, hiszen a fekete- és szürkegazdaság mértéke sok esetben már veszélyezteteti a kamarai tagság derékhatárát adó kis- és középvállalkozók érdekeit. Ez különösen megmutatkozik például a húsiparban. A feszültség feloldása érdekében a NAK kezdeményezi a nem legálisan működő élelmiszer-előállítók ellenőrzésének további fokozását.

Forrás: NAK

Kevés mezőgazdasági cég dől be

Az egyes mezőgazdasági ágazatokat vizsgálva megállapítható, hogy az állattartás, valamint az erdő- és vadgazdálkodás területén magas – 2,5 százalék – feletti bedőlési aránnyal kell számolni. A növénytermesztés és a halászat szektorokban alacsonyabb – 1,5 százalék – a cégek fizetéseképtelenné válási aránya – derül ki a Bisnode elemzéséből. A tanulmány szerint 14 ezer társas vállalkozás folytat mezőgazdasági tevékenységet, ebből 40 százaléka növénytermesztéssel, 38 százaléka állattartással, 20 százaléka erdő- és vadgazdálkodással, 2 százaléka pedig halászattal foglalkozik. Somogy, Békés és Tolna megyében tevékenykedik a legtöbb vállalkozás a mezőgazdaságban. Pest megyében, a fővárosban, Komárom-Esztergom és Fejér megyében képviseltetik magukat a legkisebb arányban az agrárcégek. Az egy évre vonatkozó bedőlési arány alapján az derül ki, hogy a növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások jóval kisebb arányban válnak fizetéseképtelenné, mint az állattartók.

Megyei viszonylatban a mezőgazdasági cégek bedőlési aránya Nógrád megyében kiugróan magas. A legkisebb veszélyben a nyugati országrészben tevékenykedő mezőgazdasági vállalkozások vannak: Zala, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyében ugyanis 1,5 százalék alatt van a mezőgazdasági cégek bedőlési aránya.

A Bisnode adatai azt mutatják, hogy állattartás esetén átlagosan 40 napos számlafizetési határidőt kapnak a cégek, ezért utólagos fizetés engedélyezése esetén a hosszú határidő miatt a vevők folyamatos figyelemmel kísérése szükséges. Jelenleg az állattartók, ha késnek számláik kiegyenlítésével, átlagosan 24 nappal később

fizetnek, így ebben az esetben átlagosan akár 64 napot is kell várnia egy szállítónak, hogy pénzéhez jusson. A növénytermesztők esetében az állattartásnál alacsonyabb, de így is igen magas, átlagosan 25 napos fizetési határidő és 18 napos fizetési késedelem jellemző. A magyar mezőgazdaság messze nem tartozik a legkockázatosabb szektorok közé, mégis jobban teljesíthetne. A növénytermesztéshez képest az állattartás rosszabb helyzetben van. Ezen a helyzeten szeretne javítani NAK is, mely kezdeményezte az élelmiszerek, azon belül is első körben a húsok és hústermékek áfájának radikális csökkentését több területen is.

Forrás: Világgazdaság

Döntött a NAK

A kamarai tagdíj 2014-ben nem változik, marad a 11 tagdíjfizetési osztály és a sávosan növekvő, 2000 forinttól egymillió forintig terjedő tagdíj, de a regisztrált termelő szervezetek a tagjaiktól felvásárolt termés nettó árbevételét a tagdíj alapjából levonhatják. A tagdíjbevallás elektronikusan történik, erről a kamarai tagok postai úton értesítést kapnak. A 2013-as időszakra érvényes bevallás hibás elkészítése miatt nincs szankció, de ettől az évtől kezdve már automatikusan regisztrálja a rendszer az esetleges büntetést. Az alapszabály módosításával vált lehetővé, hogy a megfelelő végrehajtási rendelet elkészültéig a helyi földbizottsági feladatokat a NAK megyei elnökségei vegyék át. Döntéseiket minden esetben a Területi Agrárgazdasági Bizottságok (TAB) vezetőségének véleménye alapján hozzák.

A NAK új Üzleti Etikai Szabályzatot adott ki. Ez a magyar viszonyokat szem előtt tartó és az uniós normákkal is harmonizáló kódex rögzíti, hogy ami jogszertlen, az egyben etikátlan is, illetve hogy a megkötött szerződéseket teljesíteni kell. A Kamara tagjától elvárható, hogy csak olyan feladat teljesítésére vállaljon kötelezettséget, amelyre képes, és a piac illegális szereplőivel ne szerződjön. Az idei pénzügyi tervezésnél a falugazdász-hálózat feladatainak ellátására szolgáló források bővítése, illetve az informatikai fejlesztés kap fő hangsúlyt. Forrás: NAK

Egész évben lehet vis maior bejelentést tenni

Az MVH felhívja a gazdálkodók figyelmét, hogy az egységes kérelem beadási határideje után is lehetőség van vis maior bejelentésre.

A bejelentéshez a W0143 jelű nyomtatvány elektronikus kitöltése szükséges, amennyiben a gazdálkodó vis maior helyzet miatt valamilyen támogatási feltétel betartásának nem tudott eleget tenni, vagy a tábla szélsőséges időjárási körülménnyel (belvíz, árvíz) érintett és már nem a korábban bejelentett növény található meg az adott területen.

A vis maior eseményt a bekövetkezésétől számított 15 napon belül kell bejelenteni. Ha az esemény a gazdálkodót ebben akadályozza, akkor attól az időponttól számított 15 napon belül, amikor olyan helyzetbe kerül, amely lehetővé teszi a bejelentést, de legkésőbb a vis maior bekövetkezésétől számított 6 hónapon belül kell megtenni.

A vis maior esemény bejelentése egész évben megtehető, emiatt külön jogkövetkezményre nem kell számítani.

A kárenyhítő juttatás igénybevételével kapcsolatosan a termésátlag csökkenésre, vagy a termés kiesésre vonatkozó káreseményt NEM a W0143 vis maior elektronikus formanyomtatványon kell bejelenteni.

Erre a bejelentésre a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapján közzétett bejelentőlap szolgál, melyet a kárt szenvedett terület fekvése szerint illetékes Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságához kell benyújtani.

Forrás: MVH

Támogatás

Elindult az anyatehéntartás támogatások kifizetése

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) közlése szerint 5000 gazdálkodónak 2,6 milliárd forint utalásával kezdődik meg a termeléshez kötött anyatehéntartás támogatás kifizetése. A támogatásról szóló határozatukat június második felében kapják kézhez az érintett gazdák, az utalásokat már elindította az MVH. A nemzeti költségvetésből finanszírozott jogcímre szánt teljes keret 4,1 milliárd forint. Az anyatehéntartás támogatása azoknak az állattartóknak nyújt segítséget, akik gazdaságukban marhahús előállítás céljára hasznosított borjút ellő és nevelő nőivarú szarvasmarhákat tartanak.

2,2 milliárd forint érkezik a gazdák számláira

Folytatja a nemzeti kiegészítő történelmi bázis alapú támogatások kifizetéseit az MVH. Június végén három jogcímbe (tej-, húztartás és extenzifikációs szarvasmarha támogatás) több mint 6100 gazdálkodó számára indult utalás 2,2 milliárd forint értékben.

A tejtámogatás kerete 7,7 milliárd, a húztartás támogatásra szánt teljes keret 2,1 milliárd, míg az extenzifikációs szarvasmarha támogatásra igénybe vehető teljes összeg 594 millió forint.

A haltermelés kiemelkedő támogatást kap

A Földművelésügyi Minisztérium tájékoztatója szerint az uniós döntés alapján Magyarország az új Európai Tengerügyi és Halászati Alapból a korábbiakhoz képest 12 százalékkal több pénzügyi forrást kap. Mintegy 15,5 milliárd forint támogatás áll majd rendelkezésre a halgazdálkodási ágazat fejlesztésére a következő hét évben. Az új magyar halgazdálkodási program elsődleges céljai között szerepel a haltermelés növelése, a termékpaletta bővítése, a halastavak természeti értékeinek megőrzése és az ágazat versenyképességének növelése.

Demonstrálnak a tejtermelők?

A szaktárca, a tejtermelők, a tejipar és a hazai élelmiszer-kiskereskedelem képviselői arról egyeztettek, hogy hogyan kezeljék a magyar piacon az elmúlt hetekben megnövekedett importtej miatt kialakult helyzetet. A hazai tejtermelők az árletörő hatású tejtermékimport elleni fellépést sürgetik, ugyanis nagy mennyiségű korábban felhalmozott tej, illetve tejtermék kerülhet olcsón a piacra. Ennek ismét a tej felvásárlási árának drasztikus csökkenése lehet a következménye, ami a válság szélére sodorhatja a magyar tejtermelőket. Az elmúlt másfél hónapban jó néhány kereskedelmi egységben szinte csak külföldi UHT tejjel, illetve külföldi sajtokkal akcióztak, ami rendkívül káros a hazai tejágazatra nézve. Ezért azt kérték a termelők a minisztériumi tárgyalás során, hogy a kereskedők tanúsítsanak önmérsékletet az import terén és a hazai termékeket részesítsék előnyben. Azonban nem minden kereskedő viszonyult pozitívan a kéréshez, ezért – az agroinform.hu információi szerint – megkezdődött a konkrét demonstráció szervezése.

Élelmiszeripar

Új korszak az élelmiszerek jelölésében

A fogyasztók és a vállalatok számára egyértelműbb, átláthatóbb lesz az új szabályozás. Az 1169/2011/EU rendelet értelmében, megnő a jogbiztonság, egyszerűsödik a rendszer, miután ebben a rendeletben szerepelnek a legfontosabb szabályok. Nagyon fontos, hogy a dokumentum nem csupán a jelölésekről, hanem az élelmiszerekről szóló tájékoztatásról szól, vagyis széles körben szabályozza az élelmiszerekkel kapcsolatos kommunikációt.

Új előírás az élelmiszerek jelölésénél, hogy a tápértéket is fel kell majd tüntetni az élelmiszereken. Nagy feladat ez a vállalatok és a hatóságok számára, ezért erre két év átmeneti időszakot, „türelmi időt” biztosít a rendelet, vagyis a tápérték jelöléseknek 2016. december

13-tól kell kötelezően megjelenniük a termékeken. Lényeges változást jelent a rendelet az allergén jelölés terén. Idáig is kötelező volt az élelmiszerek allergén tartalmáról tájékoztatást adni, de ezen túl az összetevők sorában jól láthatóan ki kell emelni ezeket. A másik újdonság, hogy a nem előrecsomagolt élelmiszerek esetében is tájékoztatást kell adni a fogyasztóknak az ilyen összetevőkről.

Forrás: Élelmiszer Online

Növénytermesztés

Európa legnagyobb dinnyebeszállítói lehetünk két hónapig

Júliusban és augusztusban várhatóan Magyarország lesz Európában a legnagyobb dinnyeexportőr, a jelek szerint a hazai termés felét sikerül külföldre, elsősorban uniós országokba szállítani.

A dinnyeszüret a baranyai Ormánságban kezdődik, és Békésben folytatódik. Július végén már Tolnában, Hevesben és a Hajdúságban is megindul a dinnye begyűjtése a földekről, legkésőbb augusztusban a szabolcsi gazdák is bekapcsolódnak a termelésbe. Az elmúlt években az FM, a Dinnyeszövetség és a FruitVeB közösen indított promóciójának hatására folyamatosan növekedett a magyar görögdinnye fogyasztása. Az idén további erősödére lehet számítani, a vásárlók ösztönzésével kapcsolatos feladatokat az Agrármarketing Centrum látja el, és erre külön költségvetést készítettek. A promóció várhatóan július közepétől szeptember közepéig tart majd. Eddig hat áruházlánc (Auchan, CBA, Lidl, Metro, Spar, Tesco) vállalta, hogy részt vesz a marketingmunkában, kóstoltatni is fogja a vásárlókkal a magyar árut.

Az áruházakat hivatalos levélben értesítik, mikortól számíthatnak a magyar termék érkezésére, és megkérik őket, ne rendeljenek már külföldi dinnyét. Az árakkal kapcsolatban kijelenthető, hogy az utóbbi években stabilizálódott a dinnye ára a magyar piacon, sikerült megtalálni azt a sávot, amely a fogyasztóknak, a kereskedőknek, és a gazdáknak is megfelelő. A pozitív hangulatot az is jelzi, hogy dinnyében érdekelt gazdák száma is emelkedett, nagyjából 11 ezren élnek a tökféle termeléséből.

Állattenyésztés

Növekedett a juhállomány

Az FM Sajtóiroda közlése szerint, a gazdáknak és a kormány erőfeszítéseinek köszönhetően a juhállomány 2013-ban meghaladta az 1,2 milliót; amelyből az anyajuhok száma 889 ezer volt. A teljes juhállomány 53 ezerrel, az anyajuhok száma 24 ezerrel nőtt 2012 decemberéhez képest. Egy év alatt a gazdasági szervezetek juhállománya 4 ezerrel, az egyéni gazdaságoké viszont közel 49 ezerrel nőtt. Az anyajuhállomány a gazdasági szervezeteknél lényegében nem változott, az egyéni gazdaságoknál 23 ezerrel emelkedett.

Környezetvédelem

Agrárklíma száz év múlva

Az előrevetített klímaváltozás hatáselemzését végzi el és az alkalmazkodás lehetőségét vizsgálja az a 2012-ben kezdődött és a 2014 végéig tartó szakmai program, amelynek vezetője a Nyugat-magyarországi Egyetem. A mintegy 870 millió forinttal támogatott projektben több intézmény 250 kutatója vesz részt. A támogatás jelentős infrastrukturális fejlesztésekre adott lehetőséget. A kutatások az ökológiai körülmények változásaira fókuszálnak és az alkalmazkodás lehetséges módjait is kidolgozzák. A munka eredményeként létrejött egy olyan informatikai alapokon nyugvó döntéstámogatási rendszer is, amely előrevetíti az évszázad során várható változásokat és gyakorlati javaslatokat kínál a megfelelő eljárásokra, a károk megelőzésére. Azt már megállapították, hogy a legfőbb befolyásoló tényező a víz mennyisége, s az is nyilvánvaló, hogy a 2100-ig előre jelzett adatok alapján öntözésre mindenképpen szükség lesz.

Forrás: Kisalföld napilap

Uniós ajánlások az energiaszegénység csökkentésére

Megdöböntő adat, hogy egy átlag magyar háztartás egy négyzetméterre jutó energiafelhasználása csaknem az uniós átlag kétszerese. Az EU azt ajánlja Magyarországnak, hogy növelje a lakások energiahatékonyságát. Az ajánlások fontos iránymutatót jelentenek az uniós források felhasználása terén. Az energiahatékonyság növelése azonban az EU ajánlásoktól függetlenül is nemzeti érdek. Az országspecifikus ajánlások súlya azért jelentős, mert a jövőben nem lehet olyan projektre uniós forrást felhasználni, amely ezekkel nem egyeztethető össze.

Magyarországon egyelőre hiányoznak a széles körben és tartósan elérhető, állami energiahatékonysági finanszírozási programok.

Forrás: greenfo.hu

Érdem

Harminckét érmet nyertek a somogyi pálinkák

Az Országos Pálinkaversenyen összesen háromszáz-harmincöt minta versengett, a somogyiak pedig taroltak, harminckettő érmmel tértek haza, írja a sonline.hu. A zamárdi Zinek Pálinkafőzde tizenkettő érmet nyert, ebből három arany (pinot noir szőlő, Irsai Olivér törköly, alma), hét ezüst és két bronz. A barcsi pálinkát három ezüst- és két bronzérmel jutalmazták.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk fontosabb megállapításait ismertetjük.

Strukturalista Changes in Polish and Hungarian Agriculture since EU Accession: Lessons Learned and Implications for the Design of Future Agricultural Policies

Könyvünk az Intézet 60 éves fennállása óta az első olyan kiadvány, amely egy külföldi partnerintézettel közösen, szoros együttműködésben készült, és amely két ország élelmiszergazdaságának összehasonlítását tűzte ki célul. A vizsgált témakörök közül kiemelendő a birtokviszonyok, az adózási rendszer, a finanszírozás, a sertés- és tejágazat, valamint az élelmiszeripar és a kiskereskedelem.

Magyarország Európai Unióhoz történt csatlakozása meghatározó esemény volt az élelmiszergazdaság számára. Az EU-tagsággal az új tagországok egy nagy, szervezett, de erősen versengő piac részévé váltak, amely egyszerre kínált óriási lehetőségeket és szembesítette komoly kihívásokkal a piaci szereplőket. Az új tagországok élelmiszergazdaságának nem csak az uniós, de a hazai piacokon is kiéleződött versenyhelyeztetel kellett megbirkózniuk, aminek szükségszerű következményeként gazdasági, társadalmi és környezeti változások mentek végbe. Ezt az alkalmazkodási folyamatot az utóbbi években az egész Európán átgyűrűző pénzügyi-gazdasági válság más és más irányba térítette el.

Az EU-tagság első tíz évének összegzett tapasztalatai azt mutatják, hogy a Közös Agrárpolitika még a módosításokkal együtt sem igazán felel meg az új tagállamok többségének. Ilyen körülmények között még mindig a mezőgazdaság versenyképessé tétele és a vidéki szegénység elleni küzdelem a legsürgetőbb feladat.

Lengyelország élelmiszergazdasági folyamatainak a megismerése számunkra, magyarok számára különösen fontos, hiszen az ország nem csak a legnagyobb piacot képviseli a Visegrádi csoporton belül, hanem élelmiszergazdasága figyelemre méltó fejlődési pályát futott be az EU-csatlakozás óta eltelt évtizedben. A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek nettó importőri pozíciójából nettó exportőri pozícióba került, és Magyarország éppen lengyel relációban realizálta a legnagyobb mezőgazda-

sági és élelmiszeripari külkereskedelmi deficitet az elmúlt években.

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2013

A világ gabonatermelése (rizs nélkül) 1 846 millió tonna körül alakult a 2013/2014. gazdasági évben, 3 százalékkal túlta felül az előző szezon kibocsátását. Magyarországon a 2012. évinél 25 százalékkal több búza és 40 százalékkal több kukorica került a raktárakba 2013-ban. Az étkezési búza termelői ára 20 százalékkal, a takarmánybúzáé 24 százalékkal, a takarmánykukoricáé 17 százalékkal esett.

Az árutőzsdéken az olajmagvak és származékaik jegyzése – a gabonához hasonlóan – a rekord szintű globális kibocsátás miatt számottevően csökkent 2013-ban. Magyarországon a napraforgómag termelői ára 24 százalékkal, a repcemagé 20 százalékkal maradt el 2013-ban az előző évitől.

A sertéshús globális termelése 107,5 millió tonna volt 2013-ban, ami 1,8 százalékos növekedést jelentett az egy évvel korábbi mennyiséghez képest. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2013-ban is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 4 százalékkal haladta meg a 2012. évi szintet.

A csirkehús globális kibocsátása 1,7 százalékkal 84,6 millió tonnára nőtt 2013-ban az előző évi mennyiséghez viszonyítva. Magyarországon a vágócsirke élősúlyos termelői ára 10 százalékkal emelkedett 2013-ban. A csirkehúsok feldolgozói értékesítési ára 4 százalékkal nőtt ugyanebben az összehasonlításban. Az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 16 százalékkal csökkent.

A világ marhahústermelése 58,5 millió tonna volt 2013-ban, ami 1,6 százalékkal több az előző évi mennyiségnél. Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára nem változott jelentősen egy év alatt. Magyarországon a vágómarha termelői ára 4,6 százalékkal volt alacsonyabb a 2012. évinél.

A juhhús globális termelése 1,5 százalékkal 13,6 millió tonnára emelkedett 2013-ban 2012-höz viszonyítva. Magyarország az egy évvel korábbinál csaknem

10 százalékkal kevesebb bányát értékesített a nemzetközi piacon 2013-ban. A könnyű bányá ár forintban kifejezve 3,6 százalékkal csökkent.

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok tejtermelése mérséklődött, ugyanakkor a keresleti piac hatására a tejtermékek világpiaci ára jelentősen emelkedett 2013-ban az előző évihez viszonyítva. Magyarországon a nyerstej ára 11 százalékkal emelkedett 2013-ban, a megfigyelt tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 5 százalékkal volt magasabb a 2012. évinél.

Az Európai Unió és a nemzeti élelmiszer-minőségrendszerek és védjegyek helyzete Magyarországon

Az élelmiszeriparban használt különböző minőségrendszerek száma tovább nő, egyre szélesebb és szigorúbb követelményeknek való megfelelést kényszerítve az előállítókra. Kutatásunk során elsősorban azt vizsgáltuk, hogy a különböző minőségi rendszerek, védjeggyel jelentenek-e tényleges piaci előnyt az azokat használó termék-előállítók számára, illetve a fogyasztók mennyire ismerik azokat.

Élelmiszer-minőségrendszerek alatt értettük az EU fogalmi meghatározása szerinti tanúsítási és jelölés rendszerek közül a minőségirányítási rendszereket (pl. ISO, IFS, BRC), az élelmiszeriparban használt védjegyeket (pl. tanúsító védjegyek) és a földrajzi árujelzőket (OEM, OFJ és HKT), melyek az Európai Unió minőségpolitikájának kiemelt területét képezik. Ezek a rendszerek mindegyike egyfajta minőségi többletet garantál, amely címzettje lehet a fogyasztó, más vállalat vagy egyre inkább mindkettő. Munkánk alatt az önkéntes jellegű minőségi követelményeket, azaz önkéntes szabványokat és az azokra épülő, tanúsítható rendszereket vizsgáltuk. Kutatásunk céljai közt szerepelt első lépésként a minőségrendszerek fogalmi behatárolásán túl, az uniós földrajzi árujelzők nemzetközi szakirodalmának áttekintése, és a különböző, a vizsgált rendszerekre vonatkozó nemzetközi és nemzeti statisztikai adatok elemzése.

Legfontosabb eredményeink szerint az egységesítési törekvés, mely szerint egy tanúsítvány elegendő lehetne a világ bármely országában a piacra jutáshoz, így a vállalatok terheit csökkenthetné, az érdekellentétek miatt nem valósult meg. Az alkalmazott rendszerek számának növelésével az adott élelmiszeripari vállalatnál minőségjavulás már nem jár együtt, viszont ezáltal

komoly erőforrás lekötés történik. Ezzel párhuzamosan azonban, főként a kiskereskedelem igényeinek való megfelelés miatti rendszeralkalmazás pozitívan hatott a magyarországi élelmiszeripar általános élelmiszerbiztonsági színvonalára.

Egy védjegy sikeressége elsősorban a marketing-ráfordításon múlik. Mivel a nagyobb vállalatok marketingre fordított kerete is nagyobb, leginkább ezek a vállalatok forgalmaznak védjegyes termékeket. A földrajzi árujelzőknek Magyarországon hagyománya nincs, a magyar termelők (kivételesen talán a borszektorban) nem élnek az eredetmegjelölések és a földrajzi jelzések oltalmának lehetőségeivel.

Tendencia, hogy egyre inkább elmosódik a határ a rendszerek címzettjei között, egyre inkább a fogyasztók felé irányulnak az eddig vállalatközinek kategorizált jelölések. A fogyasztók oldalán is vannak hiányosságok, ismereteik alacsonyak a különböző minőségirányítási rendszerekről, védjegyekről, valamint az uniós földrajzi árujelzőkről. A fogyasztók körében ismertebb földrajzi árujelzők mindegyike nagy múltú élelmiszeripari cégekhez köthető, így valószínűleg ezért, nem pedig földrajzi eredetük miatt ismertek. A fogyasztók általában nem, vagy csak nehezen tudják megkülönböztetni a különböző védjegyeket, mivel nem egyértelmű, hogy milyen mértékű minőségi többletet nyújt az adott védjeggyel ellátott termék a védjeggyel nem rendelkező termékhez képest.

A technológiai fejlesztésekre, innovációra koncentrálnak a támogatási programok mellett helye lenne a vállalatoknál a minőségi követelményeknek való jobb megfelelés elősegítésére irányulóknak is. Fontos feladat lenne továbbá, hogy a termelők, előállítók megismerjék az egyes oltalmi formákat és az oltalomhoz kapcsolódó erős jogérvényesítési szabályokat. Valamint eligazítást kapjanak arról, hogy milyen üzeneteket fogalmazzanak meg, milyen terméktulajdonságot emeljenek ki, amivel vásárlásra ösztönözhetik a potenciális fogyasztóikat. A fogyasztók felé megfogalmazott világos üzeneteknek nagy jelentősége van, hiszen a védjegyek, eredetmegjelölések sikere a fogyasztó értékítéletén múlik, ezért szükséges a fogyasztói ismertség növelése megfelelő, célzott marketinggel. Mivel a védjegyek számának korlátozására nincs mód, a már meglévő rendszerek gondozására kell nagyobb figyelmet fordítani.

Rejtett gazdaság a magyarországi élelmiszer-termelésben

A rejtett gazdaság komoly társadalmi, gazdasági probléma, mind nemzetgazdasági szinten, mind az élelmiszertermelés területén. Kiadványunkban részletesen vizsgáltuk a magyarországi adó- és járulérendszer problémáit, majd primer kutatás formájában elemeztük a magyarországi élelmiszertermelésben megjelenő rejtett tevékenységeket. A rejtett gazdaság méretét indirekt módszerrel, azaz eltérő adatbázisok összevetésével becsültük meg. A felhasznált adatbázisok közül a legfontosabbak a KSH, Eurostat, NAV, Nemzeti Munkaügyi Hivatal különböző adatai voltak. Primer kutatásunk másik fő részét a mélyinterjúk felmérés képezte. Ennek során személyes interjúkat folytattunk a hatóságok (a NÉBIH, a NAV VPOP részlege) munkatársaival, valamint néhány kiválasztott termékpálya szakértőivel, akik a termelés, feldolgozás, forgalmazás vagy érdek-képviselő területén dolgoznak.

Az élelmiszergazdaságra alkalmazható különböző becslési módszerek alapján elvégzett számításaink szerint az élelmiszergazdaságban az ágazat GDP-jéhez mérten mintegy 28,3-49,9 százalékos volt a rejtett gazdaság aránya 2012-ben. Összegszerű becslésünk szerint az ágazat szereplői kb. 532-938 milliárd forintot titkoltak el gazdasági tevékenységeik során. Ezen belül a külkereskedelmi forgalom aszimmetriája alapján számított, valószínűleg a professzionális láncügyletekhez kapcsolódó áfacsalás – óvatos becslés szerint is – elérte a 108 milliárd forintot. Mivel ez még kiegészül a belföldi áfaeltitkolással, összességében mintegy 120-170 milliárdra becsültük az összes áfahiányt.

Emellett tetemes volt az illegális foglalkoztatás miatt be nem fizetett közterhek nagysága – számításaink szerint 101,1 milliárd forint –, de nem elhanyagolható a szürke-foglalkoztatásból, önfoglalkoztatásból eredő közteher-csökkentés, illetve a számlaadási fegyelem megsértése miatti egyéb adóeltitkolás mértéke sem.

Az ágazati szereplőkkel, hatósági szakértőkkel folytatott interjúk során dominált az áfacsalás témája, hiszen kutatásunk időpontjában ez állt a közérdeklődés homlokterében, de a beszélgetések során kiderült, hogy a különböző szektorokban eltérő a rejtett gazdaság struktúrája. A cukortermékpálya például, ahol a termelési mennyiség kvótával szabályozott, egy nemzetközi tulajdonban lévő feldolgozó van jelen, a feldolgozói fázisig csalásra nem ad lehetőséget. Emiatt főleg a lánc-ügyletekkel megvalósított áfacsalások vannak jelen a termékpályán és az elkövetők köre leginkább a nagy-kereskedők között keresendő.

A zöldség- és gyümölcstermelésre és borászatra ezzel szemben sokkal inkább jellemző a jövedelemeltitkolás, belföldi számlanélküli értékesítés már termelői szinten is, és ez a probléma végigvonul az egész értékesítési láncban. A gabona- és olajnövénytermékpálya is főleg az áfacsalásokról „híresült el”, de vizsgálatunkból kiderült, hogy emellett itt is jelen van a klasszikus jövedelemeltitkolás, számla nélküli értékesítés is. A két vizsgált állati termék közül a sertéshús termékpályát jóval fertőzőtebbnek ítéltük a baromfi hús termékpályánál, amiben komoly szerepe lehet annak is, hogy utóbbi jól integrált, a feldolgozói szinten viszonylag kevés szereplős ágazat. Nem mondható el ez ugyanakkor a tojástermelésről, -forgalmazásról, ugyanis itt komoly rejtett gazdasági arányt valószínűsítettünk.

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

9. táblázat: **A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban**

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP-termelésben	beruházásban	foglalkoztatottságban ^{a)}	foglalkoztatottságban	exportban ^{b)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2011	3,9	5,6	4,9	3,3	7,5
2012	4,0	5,8	5,2	3,3	8,2
2013 ^{c)}	4,0	5,7	4,9	3,4	8,1

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint. Nem tartalmazza az olajos magokat, állati olajokat és zsírokat, növényi olajat és zsírt, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

^{c)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

10. táblázat: **Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint**

Megnevezés	2012		2013		2014	
	január-március					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	188,0	109,0	187,9	99,9	183,1	97,4
Ipar	1 144,5	99,7	1 124,0	98,2	1 230,5	109,5
Élelmiszeripar	125,3	102,1	131,5	104,9	142,2	108,1
Nemzetgazdaság	3 791,3	101,6	3 817,7	100,7	4 078,4	106,8

Forrás: KSH

11. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások összege és forrásai

millió HUF			
Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2011			
Nemzeti támogatások	-	64 914	64 914
EU társfinanszírozású támogatások	149 194	54 327	203 521
Közvetlen EU kifizetések	194 358	-	194 358
Összesen	343 552	119 241	462 793
2012			
Nemzeti támogatások	-	71 394	71 394
EU társfinanszírozású támogatások	169 257	61 338	230 595
Közvetlen EU kifizetések	347 991	-	347 991
Összesen	517 248	132 732	649 980
2013			
Nemzeti támogatások	-	66 336	66 336
EU társfinanszírozású támogatások	157 910	61 832	219 742
Közvetlen EU kifizetések	400 045	-	400 045
Összesen	557 955	128 168	686 123

Forrás: VM adatok alapján AKI szerkesztés

12. táblázat: Földterület művelési ágak szerint

Megnevezés	ezer hektár		
	2011	2012	2013
Szántó	4 322	4 324	4 326
Gyümölcsös	92	93	92
Szőlő	82	82	82
Gyep	759	759	759
Mezőgazdasági terület	5 337	5 338	5 340
Erdő	1 922	1 928	1 934
Nádas	65	66	65
Halastó	35	37	37
Termőterület	7 360	7 368	7 376
Művelés alól kivett terület	1 944	1 935	1 928
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

13. táblázat: **Őszi vetésterület**

ezer hektár			
Megnevezés	2011	2012	2013
Őszi vetés összesen	1 684	1 659	1 688
Gabonafélék vetése	1 411	1 462	1 471
ebből: búza	1 073	1 097	1 087
durumbúza	10	13	15
rozs	37	36	36
tritikálé	114	120	125
őszi árpa	178	196	209
Repce	272	197	217

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

14. táblázat: **Növénytermelés hozamai**

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Kalászosok	5 690	5 649	6 955
ebből: búza	4 107	4 013	5 143	4,2	3,8	4,7
árpa	988	989	1 098	3,8	3,6	4,1
Egyéb szántóföldi növények						
Burgonya	600	560	397	25,9	25,5	22,9
Cukorrépa	856	740	783	56,5	41,8	50,8
Szója	95	97	82	2,3	2,8	2,1
Napraforgó	1 375	1 270	1 509	2,4	2,1	2,5
Kukorica	7 992	4 421	6 774	6,5	3,9	5,6
Silókukorica és csalamádé	2 390	1 898	1 994	25,0	19,2	22,5
Zöldségfélék						
Csemegekukorica	369	309	399	15,7	13,6	16,0
Paradicsom	74	51	45	50,3	48,0	44,6
Zöldpaprika	25	21	28	16,6	14,5	16,0
Vöröshagyma	58	47	55	20,6	23,6	25,8
Gyümölcs						
Őszibarack	43	24	53	7,8	4,4	9,8
Alma	265	557	573	8,9	18,2	20,5
Körte	18	14	21	7,4	5,7	8,2
Szőlő	545	391	530	7,4	5,5	7,4

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

15. táblázat: **Műtrágya értékesítés alakulása**

Megnevezés	2011	2012	2013
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	413	438	498
Ebből: nitrogén	302	313	346
foszfor	51	59	75
kálium	60	66	77
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	77	83	93
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös-és szőlőterület-re kijuttatott hatóanyag, kg	90	96	101

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

16. táblázat: **Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig**

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, hektár			Megöntözött alapterület, hektár			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Szántó	156 326	150 805	150 742	60 426	78 747	81 134	80 880	122 117	137 532
Gyümölcsös	12 672	11 796	10 697	5 582	5 832	5 767	5 650	5 090	13 677
Szőlő	406	406	405	26	24	24	26	24	21
Gyep	6 518	2 105	1 529	1 637	54	-	560	10	-
Halastó	12 489	15 416	16 096	8 885	11 520	13 723	67 450	85 230	78 146
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	12 965	13 479	15 602	2 880	3 514	3 722	8 895	5 264	2 848
Összesen	201 376	194 041	195 071	79 436	99 692	104 370	163 461	217 735	232 223

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

17. táblázat: Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}			darab
	2012. I. negyedév	2013. I. negyedév	2014. I. negyedév	
Kerekes traktorok	429	388	575	
Gabonakombájnok	28	26	- ^{b)}	
Önjáró rakodók	48	32	55	
Talajművelőgépek	745	818	792	
ekék	48	50	57	
tárcsás talajművelők	72	65	91	
magágykészítők	171	192	199	
Vető- és ültetőgépek	233	266	307	
gabonavető gépek	20	39	48	
kukoricavető gépek	194	191	209	
Tápanyag-visszapótlási gépek	299	361	312	
műtrágyaszóró gépek	289	354	300	
Növényvédő és -ápoló gépek	225	278	726	
szántóföldi permetezőgépek	125	115	172	
Betakarítógép adapterek	22	- ^{b)}	18	
kukorica csőtörő adapterek	13	- ^{b)}	11	
napraforgó betakarító adapterek	- ^{b)}	- ^{b)}	6	
Szálaskarmány betakarítók	112	185	159	
fűkaszák	75	70	105	
rendkezelők, rendterítők	33	92	49	
Bálázók	34	46	52	
Mezőgazdasági pótkocsik	59	49	89	

^{a)} Használt gép értékesítés, viszonteladás és külföldi – EU-s és EU-n kívüli – eladás nélkül.

^{b)} Az adatvédelmi törvény miatt az adat nem megjeleníthető.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

18. táblázat: Magyarország állatállománya

ezer darab

Megnevezés	2011		2012		2013	
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.
Szarvasmarha	692	697	733	760	767	772
Ebből: tehén	327	329	335	339	337	340
Sertés	3 156	3 044	2 947	2 989	2 903	2 935
ebből: anyakoca	220	211	206	200	194	187
Juh	1 168	1 120	1 206	1 185	1 223	1 238
ebből: anyajuh	845	858	863	865	852	889
Ló	76	74	76	76	62	59
Tyúk	38 309	32 860	34 718	30 075	33 990	28 596
ebből: tojó	10 747	11 748	10 267	12 074	11 263	12 541
Liba	3 537	1 185	3 338	1 189	3 963	1 648
Kacsa	5 293	4 433	4 517	4 484	4 630	4 420
Pulyka	3 221	2 999	3 146	2 798	2 236	2 524

Forrás: KSH

19. táblázat: Magyarország tógazdasági és intenzív üzemi haltermelése

tonna

Megnevezés	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2011	20 250	14 281	2 336	2 067	22 586	16 348
2012	19 111	13 163	2 349	1 970	21 460	15 133
2013	18 995	12 680	2 899	2 197	21 894	14 877

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

20. táblázat: Becsült vadállomány

ezer darab

Megnevezés	2012	2013	2014
Gímszarvas	96,4	101,6	102,1
Dámszarvas	33,2	32,7	35,1
Őz	365,6	375,0	370,6
Muflon	12,3	13,2	12,6
Vaddisznó	109,8	120,2	105,2
Mezei nyúl	497,2	479,8	445,6
Fácán	678,8	611,1	560,1
Fogoly	22,8	17,7	16,3

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

21. táblázat: **Vadállomány hasznosítás, teríték**

Megnevezés	ezer darab		
	2011	2012	2013
Gímszarvas	47,7	49,8	53,1
Dámszarvas	11,7	12,5	12,8
Őz	93,1	96,5	100,4
Muflon	3,5	4,0	3,2
Vaddisznó	128,9	159,3	128,4
Mezei nyúl	98,9	85,1	76,5
Fácán	375	328,6	331,4
Fogoly	2,2	2,8	1,5
Pénzügyi adatok			milliárd HUF
Bevétel	18,67	20,28	19,77
Összes kiadás	17,20	18,91	19,17
Ebből: mezőgazdasági vadkár	2,24	2,51	2,2
erdei vadkár	0,16	0,14	0,13
Eredmény	1,47	1,38	0,6

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

22. táblázat: **Erdőterület, erdősültség**

Megnevezés	ezer hektár		
	2011	2012	2013
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 051	2 056	2 058
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 928	1 934	1 936
Erdőgazdálkodás alá vont területből:			
Állami tulajdonú erdők	1 157	1 156	1 157
Közösségi tulajdonú erdők	22	22	22
Magántulajdonú erdők	872	878	879
Erdősültség százalékban	20,7	20,8	20,8

^{a)} Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

23. táblázat: **A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelemalakulása^{a)} és jövedelmezősége**

Megnevezés	2010	2011	2012
Adózás előtti eredmény, millió HUF	49 758	136 336	150 463
Árbevétel arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Nettó árbevétel)	3,7	8,6	8,6
Saját tőke arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Saját tőke)	4,2	10,3	10,2

^{a)} Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: NAV gyorsjelentés

24. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (éves adatok)**

	millió EUR		
Megnevezés	2011	2012	2013
Export	7 193	8 075	8 093
Import	4 446	4 455	4 494
Egyenleg	2 747	3 620	3 600

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

25. táblázat: **Az élelmiszeripar fontosabb adatai**

	millió HUF		
Megnevezés	2010	2011	2012
Kibocsátás	2 236 178	2 548 121	2 776 193
Bruttó hozzáadott érték	598 721	626 928	659 435
Árbevétel	2 600 677	2 893 989	3 120 213
Foglalkoztatottak (év/fő)	91 526	91 033	93 681

Forrás: NAV gyorsjelentés

26. táblázat: Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye

Szakágazatok	millió HUF					
	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Húsfeldolgozás, tartósítás	308 617	358 257	382 124	3 017	1 944	-2 491
Baromfiús feldolgozása, tartósítás	235 032	268 081	285 889	2 138	2 744	-928
Hús-, baromfiús-készítmény gyártása	109 732	107 864	107 714	3 291	-6 886	-2 544
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	171 608	196 884	217 934	3 885	6 838	10 953
Tejtermék gyártása	209 112	218 312	267 987	-5 082	-6 526	227
Malomipari termék gyártása	123 943	137 777	142 288	1 005	5 297	4 439
Haszonállat-eledel gyártása	173 263	200 091	216 682	3 490	5 251	3 240
Hobbiállat-eledel gyártása	69 329	71 128	80 565	5 630	-334	3 754
Tésztafélék gyártása	37 181	39 297	37 042	570	4 021	794
Sörgyártás	84 811	125 893	133 824	2 533	-2 939	-11 772
Üdítőital gyártása	155 623	174 979	189 814	2 104	2 247	1 193
Dohányipar	156 746	168 397	194 595	774	-913	-2 403
Összes szakágazat ^{a)}	2 761 227	3 147 250	3 404 667	61 424	38 073	54 288

^{a)} Tartalmazza a felsoroltakon kívüli szakágazatokat is.

Forrás: NAV

